

LUMO

1

12. Islamin synty, kehitys ja leviäminen

Lähi-idästä maailmanlaajuiseksi uskonnoksi

- Islam on toiseksi suurin ja nuorin maailmanuskonto.
- kannattajia n. 25 % maailman väestöstä
- Syntyi Arabian niemimaalla, nyt väestöllinen painopiste on Aasiassa.
- keskeistä oppi yhdestä Jumalasta ja Muhammadista Jumalan profeettana
- **sunnalaisia** n. 90 %, erilaisia **šiialaisia** ryhmiä n. 10 %
- erilaisia muotoja eri puolilla maailmaa

Islamin synty

- Islam syntyi Arabian niemimaalla 600-luvulla profeetta Muhammadin julistuksen seurauksena.
- Muhammad syntyi Mekassa vuonna 570.
 - Avioitui kauppias Khadijan kanssa.
 - ensimmäiset ilmestykset 40-vuotiaana
- **Hijra** Mekasta Medinaan vuonna 622, josta muslimit aloittavat ajanlaskun.
- Medinassa ensimmäinen islamin yhteisö eli **umma**.

Medinan vaihe

- Ilmestysten joukkoon enemmän yhteiskuntaa ja yksityiselämää koskevia säädöksiä.
- Muslimit valloittivat Mekan vuonna 630, islamin valtakunta laajeni koko Arabian niemimaalle.
- Muhammad kuoli vuonna 632.
- Viimeinen ja täydellinen ilmoitus, **Koraani**, lähetettiin profeetta Muhammadin välityksellä.

Muslimien historiaa Muhammadin jälkeen

- **Neljän oikeaan johdetun kalifin aika (632–661)**
 - **Kalifit** ovat islamin yhteisön uskonnollisia ja maallisia johtajia eli profeetan seuraajia
 - Islamilainen valtakunta levisi nopeasti Irakiin, Persiaan, Syyriaan, Palestiinaan ja Pohjois-Afrikkaan.
- **Umaijadien dynastian aika (661–750)**
 - Islamin poliittinen keskus siirtyi Arabian niemimaalta Syyriaan.
 - Valta ulottui myös Gibraltarin niemimaalle.

- **Abbasidien dynastian aika (750–1258)**
 - Valtakunta hajosi keskenään kilpaileviksi paikallisdynastioiksi.
 - Kalifaatti tuhoutui lopullisesti **mongolien** hyökättyä Bagdadiin vuonna 1258.
- 1200–1800-luvuilla maailman johtaviksi islamilaisiksi valtioiksi nousivat Egypti, Iran, Pohjois-Intian islamilaiset valtiot ja osmanien valtakunta.

Islam uudella ajalla

- 1850-luvun puolivälissä alkoi monissa muslimimaissa läntinen siirtomaa-aika, jota kesti aina toisen maailmansodan loppuun asti.
- Monet islamilaiset maat itsenäistyivät vuoden 1945 jälkeen. Monet valtioista rakennettiin hyvinkin mielivaltaisesti niin, että samanlaiset kansanosat päätyivät eri valtioihin tai saman valtion alueelle päätyi hyvin erilaisia kansanosia.

- Israelin perustaminen vuonna 1948 muokkasi merkittävästi Lähi-idän poliittista tilannetta.
- Israelin ja Yhdysvaltojen yhteistyö sai arabimaat turvautumaan Neuvostoliittoon. Useissa arabimaissa kehitys kulki konservatiivisesta kuningasvallasta sosialismiin ja nationalismiin.
- Vuoden 2010 lopulla alkaneen **arabi-kevääksi** kutsutun kansannousujen sarjan taustalla oli pettymys itsevaltaisten vallanpitäjien toimiin ja kansan huonoihin elinoloihin.

